

SZERETET

VALLÁSOS REFORMÁTUS EGYHÁZI FOLYÓIRAT

Szerkeszti és kiadja: Török Imre esperes.

A Hevesnagykunsági Ref. Egyház-
megye gyülekezeti lapja. Megje-
lenik havonként Kisujszálláson

Előfizetési ára: egy évre helyben
2 pengő, vidéken 2 pengő 40 fillér
Egyes példány ára: 24 fillér

Kisujszállás

1934 szeptember hó

**Az őszi-téli egyházi szezonnak új erővel indul neki a „SZERETET“ s kér
bátorításul támogatást!**

Jön az ősz...

A „Szeretet“ ezen szeptemberi számában öröm és fájdalom vegyes érzelmeivel szólok kedves olvasóimhoz. Itt az ősz! Örömöm az, hogy kezdődik az egyházi élet idénye, a munka szezona. A nyár folyamán el volt foglalva a földművelő a nyári munkával, sokan meg nyaraltak a szabadságidőben. Most már, hogy egy-egy hullongó levél is, meg az elhervadt nyári virágok is, arra intenek halk-néma intéssel, hogy minden mulandó, csak a lélek nem: inkább a maradandó, az örökké-tartó felé fordul figyelmünk.

Itt van az újkönyéri urvaesoraosztás is, majdnem összeérkezik ezzel az újbori kom-munió szent alkalma, — iskolák ajtaja, az élet kapui is kitárulnak... rövidül a nappal, hosszabbodik az este meg az éjszaka: mind-ez készlet az elgondolkozásra, lelkünkbe né-zésre, ...itt az ősz. A halotti harang is sür-jebben kondul.

Fájdalmasan jelentem azt is, hogy sze-gények mindenkor találtattak miközöttünk, most meg ez ősszel s majd a télen még töb-ben taláztatnak.

A szegényekről való gondoskodás mun-káját mindenki felvegye. Isten törvénye ren-deli ezt. De helyesen írja egyik egyházi uj-ságunk is: Gondoljunk arra, hogy akik ma

még adakozhatnak, szintén juthatnak olyan helyzetbe, hogy embertársaik könyörületére lesznek utalva. Ma még a kincsesláda kulcsa van kezében, holnap tán a koldusbot! — S Krisztus mondá: „Amilyen mértékkel mér-tek, olyannal mérnek néktek“.

Itt van az ősz... Szeptember! Gondol-kozzunk. Imádkozzunk! S igyekezzünk jót tenni idején, mert a nagy Mindenség nagy törvénye előtt semmivel sem vagyunk töb-bek a hulló levélnél, elhervadt virágnál.

Ki-ki a maga módján szeret...

Ki-ki a maga módján szeret. Itt a hiba. Még szülők is esnek olyan tévedésbe, hogy a szülői szeretetüket kimeríti az, ha gyer-mekeik számára jó ruhát vesznek és elede-lükről gondoskodnak. Hitvestársak is sok-szor gondolják, hogy fő a ház rendbentar-tása és a jó konyha. Testvérek, rokonok és barátok is hányszor vannak abban a hitben, hogy minden kötelességüket lerótták, ha a keresztelőkön, menyegzőkön és temetéseken résztvettek.

Jön az ősz. .

Mindezek természetesek és így is kell lenniök, de ezeken túl mennyit vár a szív és ezeken kívül mennyivel többre vágyik a lélek!...

Hányszor tapasztaljuk az életben, hogy gyermekek, akik mindig tiszta, vasalt ruhában jártak, boldogtalanok, mert ők a ruhánál többre: a szeretetre vágytak. Egy símogatást, egy becéző szót, egy szülői csókot nem adtak volna száz drága fodorért és esipkéért!...

Hányszor hallunk panaszkodó házastársakat, akik a maguk módján hű, szorgalmas és becsületes hitvesek, dolgoznak, futnak és emésztik magukat, de ugyanakkor a párjukat is, mert az a másik ezekből a világi, testi dolgokból, külsőségekből kevesebb is megelégednék, ha egy kicsivel több szeretetet kaphatna. Szeretetet, amely tud alkalmazkodni, megbocsátani, mosolyogni és szépen szólni.

Testvéreim!... Ne szeressünk csak a magunk módján, mert ha magunk szabjuk

meg a szeretet mértékét és eszközeit, akkor nagyon sokszor rossz jön ki abból.

Van nekünk valakink, akitől szeretni is megtanulhatunk: az Úr Jézus Krisztus!... Ő a teljes, odaadó és tökéletes szeretetre tanít meg minket. Ismerd meg hát magát az Urat és ismerd meg, hogyan szeretett Ő!...

Figyeld meg csak ezt az egy szavát: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért”. (Ján. 15: 13.) Aztán ne feledd, hogy Ő életét adta téretted és minden ellenségéért!...

Lehetetlen tehát, hogy Őt ne szeresd és ha Őt szereted, lehetetlen, hogy ezután is a magad kicsinyes és önző módján szeresd hozzátartozóidat és az embereket, hanem a Jézus módján igaz melegséggel, megbocsátani tudással, hibák elfelejtésével, hívő lélekkel, tiszta szívből, még viszonzást sem várva, csak a mások boldogítására törekedve, mert magad is csak így és csak akkor lehetsz boldog!...

(Balmazújváros).

Kósa Béla.

Sok kérdése van a történetnek, az életnek, amelyekre ember, a legbölcsebb sem adhat feleletet. A megfejtetlen kérdés pedig nyugtalanít. Milyen jó, hogy emberek fölöött van akihez forduljunk kérdéseinkkel. Keressük ki s olvassuk el I. Kir. 22:5. és Ezék. 20:3-at.

Tizenhárom esztendővel ezelőtt temettünk egy szorgalmas, jó embert. Jó barátom is volt. Hitvesének egyetlen kincse, támasza. S most 13 esztendő után exhumáltatta a halálnál erősebb szeretet. Mi volt akkor s mi most? Élő ember, vidám, boldog ember volt életében. Szeretett, remélt, imádkozott. Beszélt, dolgozott. S most, hogy új sírja szélén állottam: csontok, por, hanu.

Viszont!

Ismertem egy embert, ki régi jobb sorsa után nehéz sorsra jutott. Vagyona, jóléte volt; hitvese, gyermekei. Öreg édesatyját a 90 éven túl is tisztelhetette. Aztán egyszer csak elment a vagyon, elvitte a traktor, hitvese, atyja, derék fia elhalt. Elesüggedt, arra gondolt, hogy nincs neki e földön már, mit keresnie. Egyik leányának hitvese is autószerencsétlenség áldozata lett. Ekkor — óh hányszor láttam bús orcával — zsebében hordta a kötél darabot, hogy egyszer majd!?

S ime most látom ragyogó orcával. Megmaradt gyermekeiben igen boldog. Sötét gond felhői után mosolyt láttam az arcán. Valami elképzelhetetlen csodálatos úton-módon rendbehozta egy hatalmas kéz, egy böles jószág a sorsát. Öreg napjaira nagyon boldog.

Egy másik kérdés most István király emléknapiján táján. Első királyunk a fehérlovat áldozó pogány magyart, harcos vad magyart, apáinkat a szelíd Krisztushoz keresztyén hitre hajlította. Óh, tudom én, keresztyénnek lenni jó, keresztyénnek lenni boldogság, a keresztyénség ékes korona. Nemzetnél a dicsőség biztos pályautja, egyes embernél üdvösségre vezérlő egyenes ösvény. Dehát akkor mért hagyta meg végső rendelkezéseképen Liautey francia tábornok, hogy ezt írják síremlékére: „Keresztyén vallásban születtem; keresztyén vallásban nevelődtem: mohamedán testvéreim közt temessenek el.“

Úgy is lett.

Miért rendelkezett így? Tán mert látta, volt alkalma a nemzetek sorsának intézésé-

be, titkos műhelyébe betekinteni, látta, hogy tusakodnak egymás leigázására, szinte kiirtására a nemzetek? Látta füstölni szörnyű fekete füsttel a hadigyárak és a már kész nagy hadihajók kéményeit, hallotta a repülőgépek ezreinek zakatolását: hát keresztyén nemzetek ezek?

És látta az embereket, mint ahogy mi magunk is látjuk, tudjuk, mennyi a visszáság, gyűlölködés, harag, bosszú az emberek között: hát keresztyének ezek?

„Temessetek engem mohamedán testvéreim közé!“

Hány kérdést soroljak még elő? Mit hoz a jövő? Mi lesz a sorsunk? A tél? A kenyér? Hideg lesz-e a szobánk? Hazánk? Egyházunk? Magunk? Családunk?

„Kérdezősködjél még ma az Úr beszéde után.“

Ő feleletet ad. És békességre száll minden nyugtalanság. Csendes lesz az éjszakád, nyugodt az aluvásod. Nem csügged meg a reményed, mint elhanyaglik szárnya a fáradt madárnak. És fennén énekled: Te voltál és Te vagy erős Isten...

Nem félsz és meg nem rettensz... Minden kérdésedre megfelel, életed minden nehéz kérdését megáldja az Isten.

*

Templomból jövök. A 92. dicséretet énekeltük. Három első versét az igehirdetés előtt, a 4-iket az után.

Az énekben foglalt kérdések még halcan zengettek... ám az Ige hallása után (azt predikáltam t. i., amiről a fentebbiekben írtam volt!) csak úgy harsogott a 4-ik vers: „Te vagy az Mindenható!“

Legjobban és legszentebbül az él, aki magáért a legkevesebbet él és munkálkodik... viszont senki annál rosszabbul és bűnösebben nem él, mint aki csak magáért él és munkálkodik s csak a maga hasznát keresi és csak arra gondol.

Kálvin.

Az egyetemes emberi nemet kell minden kivétel nélkül szívből szeretni és nem szabad különbséget tenni, hogy az illető görög-e vagy barbár, méltó-e vagy méltatlan, barát-e vagy ellenség, mivel Istenben és nem önmagában kell őt tekintenünk.

Kálvin.

Oxford

A múlt vasárnap délután, épen templomi szolgálatomhoz készülgettem, autó állott meg a paplak előtt. Előkelő emberek szálltak ki belőle, közöttük egy angol hölgy is, ki Bredfordból jött hazánkba. Érdekelték bizonylyan a vallási-egyházi viszonyok, kivált a mieink, reformátusokéi. Ő az anglikán egyház híve, amely egyház külsőségeiben, szer-tartásaiban, papirendjében, templomainak be- rendezésében a r. kath. egyházra emlékeztet; tanaiban inkább *kálvini*. Az egyház feje nem a pápa, hanem valamelyik érsek, tán a kenterbrii. Praktikus egyház: a szemnek is megadja a magáét, a szívnek is. A pápája meg legyen nemzeti, angol. Mondom, kiszálltak az autóból s betértek házamba is, hamarosan... mentünk a templomba.

Nem írom le, hogy a templomban egy pár angol szóval jól esett üdvözölnöm. Hanem azt inkább, hogy véletlenül,— dehogya! Isten ujjamutatása minden! — egy Angliából kiinduló vallási mozgalomról, az u. n. Oxfordi Mozgalomról beszéltem. Ő nem értette — persze — magyar tanításomat, de előzőleg s azóta is megmagyaráztunk neki egyet-mást arról, hogy mit is tanított egy kálvinista pap egyszer, egy vasárnap délután, mikor ő Magyarországon járt.

Itt is elmondom nagyon *röviden*, hogy mit tanítottam. Máskor majd *hosszabban* is.

Tanításomat azzal vezettem be, hogy sok száz esztendővel ezelőtt, mikor már a Krisztus által harmat-tisztaságban lehozott tudomány az emberi kezek között beszennyeződött, elformátlanodott, alig lehetett ráismer-ni is: előállott egy oxfordi egyetemi tanár, Wiklif Jánosnak hívták, magyarosan ki-mondva, s nagy bátorsággal és nagy tudományossággal kimagyarázta, hogy nem jól van úgy, ahogy van, hogy Krisztus nem ezt s nem így tanította. Ha jól emlékszem, úgy tanultam ifjúkoromban, csendes békességben végezte ugyan életét ez a reformátorok előtti reformátor, de egyszer csak mindenek elretentésére, akik szólni mernének vagy próbálnának, feltépték a sírját jó Wiklif Jánosnak, porait égő tűzön, máglyán elégették, s ham-vát folyóvízbe meg a szélnek szórták.

S ime ma újra Oxfordból támad valami. Egy amerikai pap, tán Baesmennek vagy mi egyébnek mondják ki a nevét, aki bejárta nagy darab részét az ismert világnak, arról győződött meg (nem nehéz dolog ez!), hogy a hit- és erkölcsi élet törvényei benne vannak ugyan a Bibliában, meg a vallási könyvekben: de nincsenek ott a szívekben és életünk cselekedeteiben. Pedig ez volna a fő! — Egy mozgalmat indított tehát az oxfordi

egyetemi hallgatók körében, amely mozgalom ma már ismerős, elterjedt az egész világon.

Itt vannak most is előttem: Kovács J. István professzor írásai és másokéi az oxfordi mozgalomról. Ime ismerik már ezt Kisuj-szálláson is. Mutogatom, ismertetem: hadd terjedjen! Nem új vallás ez a mozgalom, világért se, csak az egyház, a vallás elveihez való hűségre int, mindenkit, a maga egyháza elveihez s különösebben a Krisztus tanításihoz való hűségre.

Felsorolom négy főpontját az oxfordi tanításnak s aztán az útát-módot, eszközöket, amelyek által a célt elérhetjük.

Törekednünk kell:

1. abszolút vagyis teljes becsületességre;
2. teljes tisztaságra;
3. teljes önzetlenségre;
4. teljes szeretetre.

Hogy érhetjük pedig el ezeket, ide vonatkozólag hat útát-módot, eszközt jelöl meg az oxfordi mozgalom, melyek a következők:

- a) a közlés,
- b) az önátadás,
- c) a sáfárság,
- d) a jóvátétel,
- e) a vezettetés,
- f) a lélek csendje.

Hosszú lenne e cikkem nagyon, ha a négy elvet is, a hat útát-módot is, ezuttal leírni akarnám. Majd a jövő számban. Addig is gondolkozzanak e dolgokon, akik szoktak gondolkozni. Báresak mindenki gondolkozzék!

T. I.

Három lépés.

— Nem találod te nagyon hosszúnak az útát a mennyországig? — kérde egy világi-as lelkületű ifjú vallásos ismerősétől, kisé gúnyolódva.

— Nem, — felelt az nyugodtan. — Három lépéssel már odaér az ember.

— Három lépéssel? — kérde az esudálkozva. — Hogy lehetséges az?

— Nagyon egyszerűen, — felelt a másik. — Figyelj!

Első lépés: Kilépsz önmagadból.

Második lépés: Belépsz Jézus Krisztusba.

Harmadik lépés: Belépsz a mennyekbe.

Azt mondotta Jézus: „Én vagyok az ajtó“, aztán meg: „Jöjjetek énhozzám“. El kell tehát hagyni nagy önző magunk-szeretetét, Krisztust kell befogadni életünkbe és boldog lesz a lelkünk. Mennyben érzi magát.

„Arany János kisújszállási tanítókodásának századik évfordulója“ című dolgozatából

Arany János egyik elbeszélés-töredékének bevezető soraiban ezt az eleven képet festi: Egy locsogós februári délután, 1834-ben, négyesbe fogott gyékényfedelű koesi állt meg a debreceni főiskola kapuja előtt. A szénáülésről, otthagya már kopottas, ópergamenszerű irhás bundáját, egy zömök, piros-pozsgás, középidejű férfi hámlott ki, sötétkék, magyar dolmányban... A részletekből megállapíthatjuk, hogy a koesi a kisújszállási ref. egyházközség küldötteit hozta a kollégiumi városba, hogy hazavigyék az egyik nemzeti osztályba kiszemelt tanítót. Az egyházközség ugyanis kevés idővel előbb a debreceni iskola professzorátusához fordult ama kérésével, ajánljon az iskolának egy jóerkölcsű s tanításra alkalmas ifjút. Hamarosan akadt is vállalkozó; mert az egyik diák — Arany János — 1834 március 18-án a rektóriákba kibocsátó könyvbe ezt jegyzi be: designatus sum Praeceptor scholae Kisújszállasiensis. Kijelöltek a kisújszállási iskola tanítójává. Így aztán a gyékényfedelű, abroncos koesinak visszafelé menet eggyel csakugyan több lett az utasa. Egy nyurga ifjú („még legénytoll sem helyezik állán“) szaporította meg számukat. A Bolond Istók második énekében ezt a leírást olvassuk róla:

Halvány, sovány alakját hosszú tóga
— Mint gyászlobogó a nyelét — fedi;
Nem látszik, hogy nagyon jól menne dolga,
Étvágya is több, mint betöltheti.

De a Vásárban című költeményéből is el tudjuk alakját képzelni:

...én is „markot hajtani“ kezdtem,
S nem sikerült, bár hogy s mint igyekeztem.
Igy — vézna, ügyetlen testi dologra —
Adtam fejem a bölcs tudományokra,
Barázda helyébe szántván sorokat,
— Nem kérkedem ezzel, mert azt se sokat.

A napokban mult száz esztendeje, hogy Arany János a kisújszállási iskola nemzeti tagozatának alsó osztályában két félévre szóló működését megkezdte. A kisújszállási iskola akkori rendjének megfelelően ugyan is a szorgalmi idő tavasszal kezdődött; 1834-ben pontosan április 6-án. Az iskolalátogató lelkész, Dorka Illyés, feljegyzéseinek tanúsága szerint, az új tanítót már a következő napon, április 7-én felkereste osztályában. Arany János az előző hónapban töltötte be életének 17. évét. Eddig az alsó iskolát s a hatévfolyamú deákiskolát végezte el Szalontán. Az 1833. év őszén tanulmányait Deb-

recenben akarta folytatni, de anyagiak híján egy félév múlva abba kellett hagynia. Kisújszálláson anyagi erőt akart szerezni további tanulmányai folytatására. A 17 éves ifjú tanítói érzékel s némi gyakorlattal fogott hivatása teljesítéséhez. Nagykőrösi tanár korában írott Önéletrajzában őszinte sajnálkozással említi, hogy szalontai diákoskodásának utolsó pár éve „már nem a jó szülők közvetlen felügyelete alatt telt le“. Nemes felfogású, egyszerű lelkű atyja ugyanis nemcsak egyéniségével, példás életmódjával nevelte egyetlen fiát, hanem, mint tudjuk, iskolás kora előtt még tanította is. Mindennél fontosabb azonban, hogy belécepegtette a jó, a nemes iránti érzéket. Otthon szerzett tudásának köszönhető, hogy osztályában első lett s ezt a helyet mindvégig meg is tartotta. Mindez pedig arra vall, hogy az egyszerű lelkű, öreg földművesben természetadta nevelői és tanítói érzék lakozott és ezt tanulékony fia is örökölte. Szülőinek szegénysége csakhamar arra készíteti, hogy 14 éves korától sajátmaga gondoskodjék megélhetéséről. Ezért aztán odahaza, Szalontán, a poetai és rhetori osztályt úgy végzi, hogy egyszersmind az alsó iskolában praeceptorkodik is. A gyermekifjú már kifejtett kötelességtudással fog ennek a munkának teljesítéséhez. A praeceptor állás elnyeréséért írott folyamodványában önérzéletesen hangoztatja: Ha pedig ezen kéresem foganatos fog lenni, ígérem, hogy hivatalomnak igazán és híven meg fogok felelni.

Ez a törekvés jellemzi kisújszállási munkásságát is. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy erről meglehetősen bő, írásos s teljes mértékben megbízható hivatalos emlékeink maradtak. Ezeknek jórészt e sorok írója tette közzé a Budapesti Szemle 1921-i évfolyamában, Arany János kisújszállási tanítósága című értekezésében. Közleményének eredményeit Veinovich Géza is felhasználta a nagy költő életrajzában I. kötetében. Tizenhat esztendeje pontosan átnéztem a kisújszállási ref. egyház presbiteri gyűlésein 100 évvel ezelőtt írott jegyzőkönyveket, továbbá az ugyanezen időben ott működött tanítók által félévenként készített tananyag-kimutatásokat, az úgynevezett specimeneket s végül az iskolák látogatásával megbízott lelkészek az osztályokban szerzett tapasztalatairól szóló feljegyzéseit, a visitatio protocollumát.

Az emlékek között Aranynak mindkét specimenét megtalálhatjuk. S megvannak Dorka Illyés iskolalátogató lelkészek néhány szóból álló, vázlatos feljegyzései is Arany János osztályában tett látogatásairól. (Az egyik specimen nemes emlékű volt tanárom, Szeremley Barna, a kisújszállási fő-

gimnázium néhai igazgatója tette közzé. Mint Voinovich Gézának idézett munkája is rámutat, ő kezdte meg e téren a kutatásokat s eredményükről két cikkben számolt be.)

Az idézett emlékekből megállapíthatjuk, hogy az ifjú tanító súlyos feladat elé került. A nemzeti iskola alsó tagozatában 85 gyermeket kellett az első félévben tanítania. Ebből ugyan 25 fiú már az 1833. év őszén kezdett iskolába járni, de 60 gyermeknek Arany János volt az első tanítója. Akkoriban félévenként tartottak vizsgálatot s erre az alkalomra a tanítók összefoglaló jelentést írtak a félév alatt elvégzett anyagról. Ezt nevezték specimennek. Arany János így számol be az első félév alatt végzett munkájáról.

Valószínűnek tarthatjuk, hogy az akkori szerény viszonyok miatt a gyermekek kezében alig volt könyv.

Arany János, ha hivatala engedte, éjjel-nappal olvasott. Specimenjeinek külseje — hogy ebből is következtessünk egyéniségére — amellet szól, hogy írásbeli munkáinak csinoságára, rendes voltára is nagy súlyt helyezett.

Arany tanítói fizetése Kisújszálláson a következő volt díjlevél szerint: 90 frt készpénzen felül adtak nekik természetben 27 kila búzát, 22½ kila árpát, ½ kila kását, 90 font sót, 90 font húst, 12 font faggyút, 40 font szalonnát, ½ öl tüzfát. Mindenesetre Arany János takarékoskodó természete kellett hozzá, hogy ilyen szerény fizetésből valamit félre is lehessen tenni.

Arany János életének későbbi folyamán még két ízben foglalkozott nyilvános tanítással. Három évig konrektor volt szülőhelye iskolájában, később pedig, az elnyomtatás korában, kilenc esztendeig a nagykőrösi gimnáziumban tanárkodott.

E sorok írójára* felemelően hat annak a tudata, hogy abban az épületben kezdte meg középiskolai tanulmányait, amelyben épp egy évszázada az ifjú Arany János praceptor tanítását hallgatta egy népes osztály tanulóerege. Hét esztendeje ezt az iskolaépületet lebontották. Arany János szelleme azonban az új épületbe is átköltözött. Alkotásai időtlen időkig nevelik még nemesak ebben, hanem minden hazai iskolában a magyar gyermekeket. A magyar iskola sokoldalú, tervszerű munkájának eredményességét kincsekben mérhetetlenül gazdag, nemes költészete beláthatatlan hosszú ideig elő fogja segíteni.

* T. i. Dr. Dénes Szilárd budapesti tanfelügyelőre, ki mint tudós irodalomtörténész kiváló nevet szerzett már eddig is magának s ezért Kisújszállásnak egyik dicsekedése. T. I.

Uj lelkipásztorok a kebelbeli gyülekezeteinkben

Június 17-ike volt. A kunhegyesi egyházközségnek nagy ünnepe következett el. Sohse volt még ilyen napja s tán sohse lesz: egyszerre két új lelkészét iktattuk be. Az óriási templomot megtöltötte az örvendező nagy sereg, hívására a mélyzengésű harangnak. Egyházmegyénk legnagyobb harangja kongott, legnagyobb kettőstornyú templo-

Breznay Mihály kunhegyesi ref. főgondnok.

munk tornyában. Lelkészek csoportja előtt — orgonazengés közben — vonult be az esperes, utána a két beiktatandó lelkipásztor: Vargha Zoltán és Farkas László, kiket szép egyességgel hívott el és választott meg a hatalmas gyülekezet. Breznay Mihály főgondnok vezetése alatt meg a presbiterium teljes számmal járult az istentiszteletre. Az ő érdeme és az ő érdemük, hogy egyező értelemmel történt az új lelkipásztorok elhívása. Megtisztelő ez lelkészekre és gyülekezetre egyaránt. Az elhívásokat bölcsen és nagy buzgósággal előkészítő főgondnok areképét az egyik új lelkészével együtt az ünnepélyes nagy nap emlékezetéül ime közreadjuk. (A másik új lelkész, Vargha Zoltán areképét már kétszer is közöltük volt a „Szeretetben”!)

Az istentisztelet sokáig emlékezetben marad. Az esperesnek (e lap szerkesztőjének) beiktató beszéde után előbb Vargha Zoltán, majd Farkas László, az új lelkészek predikáltak. Három egyházi beszéd! Tele Isten szerint való reménnyel, igaz lélekből származó tanáccsal, szívből szakadó sok áldáskívánattal. Imádság szállott, ének zengett. Minden percen éreztük, hogy jelen van köztünk, ki ígérte is, hogy „velünk marad mind a világ végezetéig”.

A beköszöntő predikációk hatalmasok voltak — persze! Mindenik új lelkész tudásának legjavát adta beszédében, szent lelkességgel zengett az Ige. Nyáreleji zápor hull

**Nagy Károly abádszalók-tizzaszalóki
ref. lelkész.**

Farkas László kunhegyesi ref. lelkész.

úgy a barázdákra, mint a pálya kezdetén híveihez először szóló lelkész árasztja lelkét a hallgatók lelkébe.

Vargha Zoltán lelkészt a kunhegyesi hívek nagy serege először hallotta templomban beszélni. De hallhatták sokan már a szegény Masáth Ferenc nyitott sírjánál. Megnyerte ő már ott a szíveket. Ösmerték munkásságát is a szalóki gyülekezetben s tudták, hogy szélesebb körben, az egyházmegye dolgai körül is eredményesen működött, mint az egyházmegye missziói előadója.

Farkas László lelkész régi ismerőse már a gyülekezetnek, mint régebben ottani segédlelkész. Kőrösszakállon működött azután pár évig rendes lelkészi minőségben, hol beiktatásakor egyházkerületünk főjegyzője áldotta meg. Később a lelkészavatásnál főtisztelítű püspökünknek is feltűnt a debreceni Nagytemplomban tartott köszönő beszédével az ifjú lelkész, úgy hogy előttünk esperesek előtt külön is megdícsérte.

Legyen áldott lelkészeiben a kedves Kunhegyes és legyenek boldogok, Istentől áldottak az új lelkészek Kunhegyesen!

*

Tiszasas ünnepe július 1-én volt. Sűrű fekete felleg, szakadó eső az előtte való estén. Óh, kellett ez a kiaszott mezőnek! Jövendölgettük is, hogy áldás lesz az új lelkész működése. Az ünnep napjára kitisztult aztán az ég arca, mintha Isten nézne kegyelemmel-szeretettel az ifjú lelkészre. Nézzen is rá és gyülekezetére mindenha atyai szeretettel.

Szabó Dezső lelkészt az őt legjobban szerető lelkek is elkísérték a sasi gyülekezetbe: édesatyja, meg édesanyja. A csökmői lelkészpár. Lehetetlen, hogy meg ne áldja az Isten, mikor ilyen szívek imádkoztak érte tiszasasi pályája kezdetén.

Szép volt az ünnep, általános az öröm,

elpihent minden békétlen érzés. Jól is van ez így, hiszen csak a békességre igyekezők a boldogok. Szabó Dezső lelkész, kinek arcképét is adjuk e kis ujság lapjain, három éven át a holland reformátusok közt szerzett tapasztalatait bőségesen fogja értékesíteni egyháza javára. Mint papfiú és jelleme szerint lelkes buzgó ember, tanultsága s munkássága által hasznára és dicsekedésére lesz az ő népének. Isten segítse is őt ebben, s áldja meg gyülekezetével együtt!

*

Az abádszalók-tizzaszalóki új lelkészt: Nagy Károlyt, július hó 8-án iktattuk be tisztségébe. (Arcképét ime közöljük.) Megnépesült erre a napra a szalóki kis egyház. Annyi vendég jött mindenfelől vonaton, autókon, kocsikon, hogy alig fértünk a kedves kis templomban. Boldog szülők, testvérek, rokonok jöttek el messze földekről, hogy a kedves ifjú lelkészpárral, kik bevonultak új szállásukra, a pompás papilakra, együtt örvendjenek. Lelkésztársak palástos csapata, s az új lelkésztét ünneplő gyülekezet tanácsos-és közrendei — mind-mind örvendeztünk, hogy a szép egyezéssel meghívott lelkésztét élete nagy ünnepén imádkozhatunk. Áldja és segítse meg őt az Úr, s munkássága sikerében a kedves szalóki gyülekezetet is!

*

Elnézegetem azt az öreg fényképet, mely valamikor a múlt század kilencvenes éveiben készült az akkori egyházmegyéről. Azok közül, kik akkor éltek, s ott a képen ábrázolva vannak, egy-ketten élünk még. Bizony változik, újul az egyházmegye. Mi elmegyünk, de az egyházaknak, egyházmegyének élni kell, s mindenfölött a szent Sionnak, a reformált anyaszentegyháznak, amelynek ne legyen soha elmulása!

Szabó Dezső tiszasági ref. lelkész.

Medgyaszay Gyula kunmadarasi lelkész gyásza

Egyházmegyei bírósági gyűlésre mentünk Szolnok felé augusztus 6-án, mikor szomorú emberek hozták a vonattal a gyász hírt, hogy *Medgyaszay Miklós*, Debrecen város ny. árvaszéki elnöke, a daliás szénátor, elpihent; aznap temetik. Felszakadt előttem aranyköde a szép elmúlt időknek: látom, amint gyönyörű magyar díszruhában, forgós kucsmával a fején, lebegő mentével a vállán, viszi Debrecennek, a civitásnak bárányos zászlaját Medgyaszay Miklós; parázkörmű pejlóva táncol. Mostmár elvitte őt — mindnyájunk igaz fájdmárára — a halálnak fekete paripája.

Debreceni szívem minden fájdmával gyászolom. Hát még Kunmadaras papja, a mindenki által szeretve szeretett: Medgyaszay Gyula, ki egyetlen testvérét siratta el; akinek — szegénynek — az előtt is már anynyi halottja volt: hitvese, szép gyermekei elmentek a minden élők útján. Vele sírtunk; vele sírunk.

S most — a mult hétfőn (aug. 20-ika volt, István királyunk emléknappja épen) nagy alkalom volt a nagy városban, Debrecenben. A Kossuth-utcai temető ezer sírja közül megbontottak egyet s kiemelték néhaivaló Medgyaszay Sámuel, 48/49-es honvédszázados, a későbbi híres mátai biztos porsátorát. A kemény érekeporsó (mint kemény ember volt az is, ki benne pihen), nem rogyott meg a síriföld nagy súlya alatt, átalvitték benne Medgyaszay Sámuel uramat, 31 esztendei ott pihenés után a gyönyörű új Köztemetőbe, hogy fiához, Miklóshoz közel legyen ő pora-hamva. Meg aztán — olvassátok még nagyobb kegyelettel ami most itt következik: aug. 20-án még egy drága halott is odaköltözött: a Nagyasszony, özv. Med-

gyaszay Sámuelné Veresmarthy Kornélia — a 100-adik esztendeje határán.

A 100-adik esztendő határán! Tenger idő! Még 3—4 évvel ezelőtt motorcikli oldalkocsijában jött ki Debrecenből Kunmadarasra a nagyasszony, kedves fiához: Gyula paphoz, ki már maga is betöltötte akkortájt a 70-ik életévét... vissza is ment az agg édesanya azonmód Debrecenbe a másik fiához, Miklóshoz, akihez aztán mostmár végleg odaköltözött a köztemető egyik szép sírjába. Két hétig bírta mindössze édesanyai szíve a Miklós fiától lett elszakítást. De szép lehetett az a nagy temetés!

Mostmár együtt vannak mindahárman: atya, anya és gyermekük.

Az egyetlen megmaradott fiú pedig: a nagy tisztességű lelkész, bús-bánatos szívvel fontolgatja élete sorát. Hány kedves halottját kísérte már el, egész nagy hosszú sor! — elmentek, elmentek. Áldott legyen az emlékezetük.

A boldogult nagyasszony Igarról származott. Egy ideig itt a mi városunkban is lakott a család. Am debreceni volt nekik minden ízük, tipikus debreceni család, debreceni szívek-lelkek.

Aludjanak, pihenjenek a B. F. R. A.!

Gazdagság nem tesz boldoggá

Ez igaz történet. Az egyik híres keresztyén író, Bettex, meglátogatta egyszer egy gazdag ismerősét, akinek gyönyörű birtoka volt. Beszélgetés közben valahogy a Paradicsom is szóba került. A házigazda mosolygott és a nyitott ablakon át a szemük előtt elterülő sok szépségre mutatva, így szólt:

— Itt van az én Paradicsomom.

Tagadhatatlan, hogy pompás kép volt az, ami előttük elterült: csodaszép kertek, gazdag szőlőhegyek, gyümölcsfákkal szegélyezett zöldelő rétek, melyek lenyúltak egész a tó fénylő tükréig. A háttérben az Alpesek hófödte csúcsai törtek föl magasan a kék levegőbe, mint valami fejedelmi korona a táj fölött.

Néhány évvel később Bettex újra megfordult ezen a helyen. A kék tó most is úgy csillogott a napsütötte táj közepén, mint azelőtt, most is úgy zöldeltek a fák és pompáztak a kerti virágágyak és az örök Alpok fejedelmi pompában és méltóságban trónoltak, — de a gyönyörű birtok ura beteg, vígasztalan, sötét arccal ült a karosszékeben, melyből felkelni nem tudott. Egy-két évvel azelőtt egyetlen fia belefűlt a mosolygó tóba, idősebb leánya szerencsétlen házasságot kötött, ő maga pedig gyógyíthatatlan betegségben szenvedett. Kisebbik leánya belépett a szobába és így szólt:

— Apám, a városba kell mennem. Nem hozhatnék neked is valamit?

— De igen, egy revolvert! — felelte a szegény gazdag ember.